

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 295/2022-57

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Ošváth, s. r. o., Vajanského 1955/58, Piešťany, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ing. Peter Ošváth, PhD., proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracoviska v Banskej Bystrici č. k. BB-4T/6/2018 zo 17. septembra 2018, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 To 13/2018 z 5. februára 2019, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 2 TdoV 10/2019 z 20. apríla 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. mája 2020 („ďalej len „pôvodná ústavná sťažnosť“) domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Ústavný súd žiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Pôvodná ústavná sťažnosť bola doplnená kvalifikovaným podaním právneho zástupcu sťažovateľa o jej obligatórne náležitosti, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 3. augusta 2021. Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 To 13/2018 z 5. februára 2019 v spojitosti s rozsudkom

Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) č. k. BB-4T/6/2018 (ďalej len „odsudzujúce rozhodnutia“) zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ navrhuje priznať finančné zadost'učinenie a náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol odsudzujúcimi rozhodnutiami uznaný za vinného z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 a ods. 2 písm. f) Trestného zákona a z prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona. Za to mu podľa § 144 ods. 2 s poukazom na § 37 písm. h) a m) s použitím § 38 ods. 2 a 8, § 42 ods. 1 a § 47 ods. 1 Trestného zákona bol uložený súhrnný trest odňatia slobody na doživotie. Podľa § 48 ods. 3 písm. a) Trestného zákona bol na výkon trestu odňatia slobody zaradený do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia.

4. Sťažovateľ napadol odsudzujúce rozsudky dovolaním z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), e), g), h), i) Trestného poriadku. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí odmietol uznesením č. k. 2 TdoV/10/2019 z 20. apríla 2020.

5. V období po podaní ústavnej sťažnosti až do jej predbežného prerokovania sťažovateľ predložil celkovo 18 podaní na ústavnóm súde, ktoré sa týkajú najmä žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom (podania doručené ústavnému súdu 10. júla 2020, 3. septembra 2020, 10. novembra 2020, 25. februára 2022 a 18. marca 2022), žiadosti o poskytnutie sťažovateľom požadovaných informácií (podania doručené ústavnému súdu 8. apríla 2021 a 5. októbra 2021), žiadosti o urgentné prejednanie sťažnosti (podania doručené ústavnému súdu 5. februára 2021 a 27. októbra 2021), žiadosti o preplatenie predbežných trov právneho zastúpenia zvolenému právnenmu zástupcovi sťažovateľa (podanie doručené ústavnému súdu 3. augusta 2021), oznámenia skutočnosti o spáchaných trestných činoch inej osoby (podanie doručené ústavnému súdu 27. októbra 2021), podania v súvislosti s obnovou konania (podanie doručené ústavnému súdu 24. novembra 2021 a 2. decembra 2021) a doplnenie sťažnosti vrátane doplnenia príloh (podanie doručené ústavnému súdu 6. novembra 2020 a 2. decembra 2020).

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Z obsahu ústavnej sťažnosti možno argumentáciu sťažovateľa systematicky premietnuť do niekoľkých rovín v závislosti od namietaných rozhodnutí všeobecných súdov v trestnom konaní.

7. Proti odsudzujúcim rozhodnutiam prvostupňového a odvolacieho súdu v trestnom konaní sťažovateľ spochybňuje postup týchto súdov z dôvodu „svojoľného“ vyhodnotenia vykonaných dôkazov v neprospech sťažovateľa, namieta celý rad nezrovnalostí v priebehu dokazovania, s ktorými sa sudy nezaoberali, čo viedlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, práva na riadne odôvodnenie a tiež k porušeniu zásady *in dubio pro reo*:

a) sudy neprihliadli na celý rad dôkazov, ktoré svedčili v prospech sťažovateľa, predovšetkým poukazuje na neprihliadnutie na výpovede svedkov v sťažovateľov prospech;

b) sudy sa nevysporiadali s dôkazmi (napr. nezrovnalosti a nelogické tvrdenia svedka [REDACTED], správa [REDACTED]) či inými podstatnými otázkami (napr.

trasologické stopy v byte poškodenej boli vytvorené dvomi rôznymi podošvami obuvi či záznamy telekomunikačnej činnosti zaznamenávajú aj neúspešné pokusy o telefonický kontakt, o ktoré sa sťažovateľ pokúšal po 28. marci 2011);

c) pri vypracovaní znaleckého posudku č. 74/2016 znalci nepostupovali s odbornou starostlivosťou, (psychiatrické vyšetrenie trvalo približne 5 minút, absencia testovacej fázy v rámci vyšetrenia, absencia dvoch znalcov v rámci psychologického vyšetrenia a nezákonnosť dokazovania vo vzťahu k znaleckému posudku);

d) súdy nevykonali ani jeden priamy dôkaz, ktorý by usvedčoval sťažovateľa zo spáchania dokonaného obzvlášť závažného zločinu, naopak, súdy svoje závery opreli o nepriame dôkazy, a to o výpovede svedkov, a z toho vyplýva, že nebolo preukázané, že sťažovateľ naplnil všetky obligatórne znaky skutkových podstát stíhaných trestných činov.

8. Sťažovateľ vo vzťahu k odsudzujúcim rozhodnutiam prvostupňového a odvolacieho súdu v trestnom konaní ďalej namieta, že v jeho veci rozhodovali orgány činné v trestnom konaní a sudcovia, ktorí boli proti osobe sťažovateľa zaujatí, zastupoval ho obhajca, ktorý nemal jeho dôveru, nezastupoval ho odborne, no aj tak mu nebol vymenený. Sťažovateľ konštatuje, že mu bol uložený trest odňatia slobody na doživotie bez splnenia zákonných podmienok. Domnieva sa, že odmietnutie dôkazov ním navrhovaných, ktoré mohli mať vplyv na posúdenie otázky jeho viny, boli odmietnuté podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku

9. Vo vzťahu k dovolaciemu súdu sťažovateľ namieta odmietnutie dovolania, a to i napriek tomu, že zásadným spôsobom boli porušené sťažovateľove práva na obhajobu, čo zakladá dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Namieta porušenie práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces rozhodnutím najvyššieho súdu tým, že rozhodol o neprípustnosti dovolania bez relevantného odôvodnenia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd hneď v úvode konštatuje, že ústavná sťažnosť v podobe kvalifikovaného doplnenia doručeného ústavnému súdu 3. augusta 2021 obsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Ústavný súd z uvedeného dôvodu konštatuje, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa podrobí ústavnoprávnemu prieskumu v rozsahu kvalifikovaného doplnenia ústavnej sťažnosti právnym zástupcom sťažovateľa. Ústavný súd dodáva, že súčasťou takto doplnenej ústavnej sťažnosti bolo aj pripojenie plnej moci, ktorou sťažovateľ splnomocnil svojho právneho zástupcu (označeného v záhlaví uznesenia), aby ho zastupoval v konaní na ústavnom súde. Zároveň však ďalšími podaniami doručenými ústavnému súdu (25. februára 2022 a 18. marca 2022) žiada ústavný súd, aby mu ustanovil nového právneho zástupcu. Ústavný súd dopytom u právneho zástupcu sťažovateľa zistil, že sťažovateľ mu dosiaľ neodvolal plnú moc, preto ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ je právne zastúpený, a z tohto dôvodu považuje žiadosti sťažovateľa o ustanovenie iného právneho zástupcu za bezpredmetné.

11. Ústavná sťažnosť aj napriek právnemu zastúpeniu obsahuje minimálnu ústavnoprávnu argumentáciu. Ústavný súd považuje za žiaduce dať do pozornosti, že odôvodnenie ústavnej

sťažnosti je kritériom klasifikačným, nie kvalitatívnym. Kritika právnych záverov všeobecných súdov pri poskytovaní ochrany „zákonným“ subjektívnym právam účastníkov konania musí mať v ústavnej sťažnosti nevyhnutné prepojenie na základné práva a slobody sťažovateľa, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia ústavnej sťažnosti (III. ÚS 463/2018). Ústavný súd aj napriek tomuto nedostatku, rešpektujúc materiálnu ochranu práv sťažovateľa v individuálnych okolnostiach tejto veci, pristúpil k prieskumu ústavnej sťažnosti.

12. Ústavný súd podotýka, že návrh na začatie konania obsahoval formálny nedostatok v podobe odkazu na ustanovenia v súčasnosti už zrušeného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, ktorý už takmer tri roky nie je platným a účinným právnym predpisom upravujúcim konanie pred ústavným súdom (tým je počnúc 1. júlom 2019 zákon o ústavnom súde). Táto skutočnosť však sama osebe nemá vplyv na posúdenie toho, či je možné návrh prijať na ďalšie konanie, pretože rozhodujúce je, či samotný obsah návrhu spĺňa náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde. Každé podanie totiž ústavný súd posudzuje podľa jeho obsahu (§ 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

13. Prihliadajúc na uvedené, za podstatu ústavnej sťažnosti ústavný súd považoval porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom špecializovaného trestného súdu, č. k. BB-4T/6/2018-2764 zo 17. septembra 2018, uznesením najvyššieho súdu č. k. 4To 13/2018 z 5. februára 2019 (ďalej len „odvolací súd“) a uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 TdoV/10/2019 z 20. apríla 2020 (ďalej len „dovolačný súd“), ku ktorému malo dôjsť nezákonným postupom súdov, tým, že uznesenie o dovolaní nie je odôvodnené a tým, že súdy neprihliadli a ani sa nevysporiadali s dôkazmi v prospech sťažovateľa, ktoré boli uplatnené v rámci obhajoby v prejednávanej trestnej veci.

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutým rozsudkom špecializovaného trestného súdu č. k. BB-4T/6/2018 zo 17. septembra 2018

14. Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv sťažovateľa prvostupňovým rozsudkom špecializovaného trestného súdu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej je právomoc ústavného súdu vo vzťahu ku konkrétnemu namietanému rozhodnutiu alebo postupu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 107/2019). Vychádzajúc z tejto judikatúry vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa prvostupňového rozsudku špecializovaného trestného súdu, ústavný súd konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľom označený rozsudok špecializovaného trestného súdu bol predmetom prieskumu vykonaného odvolacím súdom na základe odvolania (podaného ihneď po vyhlásení rozsudku, doplneného písomným podaním) proti označenému rozsudku špecializovaného trestného súdu, a to vylučuje právomoc ústavného súdu prerokovať túto časť ústavnej sťažnosti, v dôsledku čoho ústavnú sťažnosť v tejto časti je potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde].

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 To 13/2018 z 5. februára 2020 a napadnutým uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 TdoV/10/2019 z 20. apríla 2020

15. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

16. Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu, ústavný súd konštatuje, že proti tomuto rozhodnutiu bol prípustný mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, ktoré sťažovateľ podal podľa § 371 ods. 1 písm. c), e), g), h), i) a ktoré bolo odmietnuté podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. Keďže sťažovateľ dovolanie vo veci podal, prichádzalo by do úvahy odmietnutie tejto časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 1 písm. a) zákona o ústavného súdu pre nedostatok právomocí. Ústavný súd však zameril svoju pozornosť na námietky sťažovateľa týkajúce sa skutkových zistení, ktoré nemôže úspešne uplatniť v konaní pred dovolacím súdom [teda skutkové zistenia, čo sa týka hodnotenia dôkazov, vymedzené v tomto uznesení v bode 7 písm. a) až d), pozn.]. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v rámci materiálneho prístupu k ochrane sťažovateľových práv podrobil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu tzv. kvázimeritórnemu prieskumu (IV. ÚS 546/2020).

17. Úlohou ústavného súdu tak bolo v tejto súvislosti posúdiť, či argumenty sťažovateľa, ktorými tento v konaní pred všeobecnými súdmi poukazoval na nedostatky v odôvodneniach ústavnou sťažnosťou napadnutých rozhodnutí, boli relevantné, podstatné, významné a týkajúce sa veci a či tieto boli adekvátne konkrétne a formulované dostatočne jasným a presným spôsobom (Pronina proti Ukrajine. Rozsudok z 18. 7. 2006 k sťažnosti č. 63566/00, § 25; Krasulya proti Rusku. Rozsudok z 22. 2. 2007 k sťažnosti č. 12365, § 52; Hiro Balani proti Španielsku, Séria A, 1994, č. 303-B, § 28).

18. Ústavný súd už v minulosti rozhodol, že keď sa konajúci súd rozhodujúci o opravnom prostriedku sťažovateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší základné právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 402/08).

19. Úlohou ústavného súdu nie je pritom skúmať, či na zásadné argumenty sťažovateľa bola zo strany odvolacieho súdu poskytnutá vecne správna odpoveď, ale či nastolené otázky relevantného charakteru krajský súd zodpovedal a ak áno, či odpoveď mala dostatočne vyčerpávajúci charakter (III. ÚS 44/2011). Z uvedeného vyplýva, že nestačí, ak súd na argument účastníka konania zareaguje, ale vyrovná sa s ním nedostatočne (I. ÚS 292/2020).

20. Z obsahu ústavnej sťažnosti ústavný súd identifikoval viacero žiadostí sťažovateľa o vykonanie rôznych typov dôkazov (najmä s. 4 – 5, pozn.). Ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti a v tomto nemôže vykonať dokazovanie. Ústavný súd nevykonáva procesné úkony trestného konania a ani nehodnotí (nevyhodnocuje/neprehodnocuje) dôkazy vykonané orgánmi činnými v trestnom konaní, ale ani všeobecnými súdmi a nemôže ani nahrádzať nimi prijaté právne závery, pokiaľ nie sú v zjavnom rozpore so znením, zmyslom a s účelom vo veci aplikovaných právnych noriem. V tomto prípade sa ústavný súd týmito žiadosťami sťažovateľa nebude ďalej zaoberať.

21. Z uvedených hľadísk pristúpil ústavný súd k preskúmaniu ústavnou sťažnosťou napadnutých rozhodnutí odvolacieho súdu a dovolacieho súdu; v postupe dovolacieho súdu hodnotí, či odobril konanie skôr konajúcich súdov ústavne udržateľným spôsobom, resp. či spôsob stotožnenia sa s obsahom a rozsahom vlastnej úvahy skôr konajúcich súdov obstojí z hľadiska požiadavky ústavnosti a pri odvolacom súde sa sústreďí na ústavnú akceptovateľnosť vyhodnotenie primárnych skutkových otázok, teda či celý myšlienkový pochod hodnotenia skutkového stavu a jeho subsumovanie pod relevantnú právnu normu je premietnutý v zrozumiteľnom a preskúmateľnom odôvodnení napadnutého uznesenia.

A) Námietka porušenia práva na obhajobu

22. Ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu), ale obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru, a teda aj v rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy (s odrazom najmä v § 34 Trestného poriadku).

23. Vo vzťahu k optike nazerania dovolacieho súdu na predmet jeho prieskumu je potrebné sa vyrovnáť v odôvodnení ním preskúmaného rozhodnutia s otázkou nepotrebnosti vykonania navrhnutého dôkazu, ktorá je odlišná od otázky samotného hodnotenia dôkazov (ktorá nemôže byť predmetom dovolacieho konania), a to predovšetkým s úzkym prepojením na rozsiahle námietky sťažovateľa spochybňujúce postup konajúcich súdov, či už svojvôľou pri vyhodnotení dôkazov v jeho neprospech alebo, nevykonaním, resp. neprihliadnutím na dôkazy v jeho prospech (v dovolaní rozsahovo najširšia časť, s. 2 – 26, pozn.). Ústavný súd v tomto kontexte pripomína čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru, podľa ktorého má každý obvinený z trestného činu právo vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie na vypočúvanie svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako v prípade svedkov proti nemu, pričom tento kontradiktórny atribút práva na obhajobu je v súdnej časti trestného konania nevyhnutné posudzovať v nadväznosti na čl. 6 ods. 1 dohovor (§ 118 rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva Al-Khavaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu z 15. 12. 2011, č. sťažnosti 26766/05 a 22228/06).

24. Ústavný súd v tomto kontexte považoval za potrebné posúdiť, či sa skôr konajúce súdy (predovšetkým odvolací súd, ale aj prvostupňový súd, keďže odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu tvoria jeden celok) spoľahlivo a nearbitrárne vysporiadali s podstatnými skutočnosťami, nielen čo sa týka hodnotenia dôkazov, ale aj zhodnotenia nepotrebnosti, resp. potrebnosti vykonania dôkazu v prospech či neprospech sťažovateľa.

25. V naznačených súvislostiach ústavný súd preskúmal uznesenie odvolacieho súdu a zhodnotil, že na podstatné skutočnosti dostal sťažovateľ zo strany odvolacieho súdu dostačujúcu odpoveď; odvolací súd vysvetlil, z akých dôvodov považuje návrhy sťažovateľa na doplnenie dôkazov za bezpredmetné (s. 12 – 13 napadnutého uznesenia, pozn.), navyše neopomenul ani ďalšie námietky sťažovateľa namietajúcich rôzne formy nezrovnalostí v priebehu dokazovania (napr. v dôsledku veľkého časového odstuhu od spáchania skutku na s. 14 – 15, pozn.), pričom táto jednoznačnosť bola aprobovaná napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Odvolací súd za nemenej významný fakt považoval, že do skutočností zistených dôkazmi vo forme výpovede svedkov vrátane utajeného svedka (s. 12 – 20, pozn.) logicky zapadajú i ďalšie zistené údaje z vykonaného dokazovania (s. 20, pozn.).

26. Odvolací súd na námietky sťažovateľa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia reagoval tak, že špecializovaný trestný súd na základe vykonaného dokazovania vyvodil správne skutkové závery, pričom sa podrobne zaoberal dôkazmi tak jednotlivo, ako aj v súhrne a svoje závery riadne vysvetlil v odôvodnení rozhodnutia. Odvolací súd uznal, že vina sťažovateľa je preukazovaná (vzhľadom na odstup času) predovšetkým nepriamymi dôkazmi, no zároveň dodáva, že tieto tvoria súvislú, ničím nenarušovanú reťaz do seba navzájom zapadajúcich ohniviek, pričom sa navzájom podporujú.

27. K záverom odvolacieho súdu najvyšší súd ako súd dovolací súd vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku konštatoval, že nedošlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu. Dovolací súd v napadnutom uznesení vychádza zo svojej konštantnej judikatúry, ktorá predmetný dovolací dôvod chápe ako vytvorenie podmienok na plné uplatnenie procesných práv obvineného, a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého z troch obhajovacích práv, ktoré najvyšší vymezduje na s. 11 svojho rozhodnutia. Ústavný súd v tomto ohľade iba dopĺňa, že vecnému vymedzeniu predmetného dovolacieho dôvodu zodpovedá taká interpretáciu príslušných ustanovení trestného poriadku, ktorá nachádza odraz v novšej judikatúre ústavného súdu (napr. IV. ÚS 546/2020), z ktorej ústavný súd vychádzal aj pri tomto rozhodnutí.

28. Napriek tomu možno konštatovať, že dovolací súd sa dôsledne zaoberal konkrétnymi námietkami sťažovateľa v rámci tohto dovolacieho dôvodu (nevykonanie navrhnutých dôkazov, nedostatočné vyrovnanie sa s jeho odvolacími námietkami týkajúcimi sa hodnotenia výpovedí jednotlivých svedkov, nesprávne vyhodnotenie dôkazov, s. 13 pozn.), ktoré podľa názoru ústavného súdu zrozumiteľne, logicky a predovšetkým adresne vysvetlil. V súvislosti s týmito námietkami vyslovil dovolací súd záver o tom, že zistenie skutku súdom na podklade dôkazov vykonaných v hlavnom pojednávaní a procesne (rozhodnutím súdu) podložené odmietnutie dôkazných návrhov sťažovateľa nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu, a preto nezistil naplnenie označeného dovolacieho dôvodu.

B) K námietkam zaujatosti

29. V tejto súvislosti sťažovateľ v dovolaní namieta, že prvostupňový a odvolací súd sa nezaoberali námietkou zaujatosti z 27. augusta 2018, resp. že ju prvostupňový súd odmietol v zmysle § 32 ods. 6 Trestného poriadku, pretože smeruje proti procesnému postupu.

30. Ústavný súd z obsahu napadnutého uznesenia odvolacieho súdu zistil, že odvolací súd sa nezaoberal námietkou zaujatosti vznesenou v prvostupňovom konaní. V týchto okolnostiach ústavný súd neidentifikuje povinnosť odvolacieho súdu vyrovnať sa s touto bezpredmetnou námietkou sťažovateľa s odkazom na § 32 ods. 6 Trestného poriadku, podľa ktorého ak je dôvodom námietky len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, tak sa o nej nekoná. Ústavný súd v tomto kontexte pripomína, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je síce právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré však musia byť relevantné (m. m. I. ÚS 99/2022). V súvislosti s povinnosťou súdov odôvodňovať svoje rozhodnutia nemožno túto ich povinnosť chápať tak, že majú poskytovať podrobnú odpoveď na každý argument. Ústavný súd dodáva, že námietka zaujatosti neslúži na prieskum zákonnosti a opodstatnenosti vykonávania úkonov súdmi a orgánmi činnými v trestnom konaní.

31. V rámci tohto dovolacieho dôvodu dovolací súd zdôraznil, že sťažovateľ v priebehu prípravného konania, ako aj konania pred súdom opakovane vznášal rovnaké námietky zaujatosti aj napriek tomu, že už buď boli vyriešené právoplatnými rozhodnutiami súdov, alebo bol upozornený, že ide o námietky procesného charakteru, o ktorých sa nekoná. Totožnú námietku sťažovateľ predostrel aj v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd preskúmal odôvodnenie napadnutého uznesenia dovolacieho súdu v tejto otázke a dospel k záveru, že argumentácia dovolacieho súdu je presvedčivá a ústavne udržateľná, keďže sťažovateľ uplatňoval totožné námietky výlučne z dôvodu procesného postupu súdu, ktoré v zmysle § 32 ods. 6 Trestného poriadku nie je možné úspešne uplatňovať, preto dovolací súd konštatoval nenaplnenie predmetného dovolacieho dôvodu.

C) K námietke nezákonného postupu pri dokazovaní

32. Dovolací súd zdôrazňuje, že na naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku sa vyžaduje také porušenie zákona, ktoré by svojou intenzitou zodpovedalo porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 dohovoru. Odvolací súd si uvedomuje chyby v postupe prvostupňového súdu (bez bližšej špecifikácie, s. 12, pozn.) nevytýkané v odvolaní, ktoré by odôvodňovali podanie dovolania, avšak aj napriek tomu dospel k názoru, že odvolanie nie je dôvodné. Vo vzťahu k dovolaciemu súdu ústavný súd opätovne konštatuje, že ten sa veľmi podrobne zaoberal námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa nezákonného postupu pri dokazovaní v súvislosti so znaleckým posudkom č. 74/2016, konfrontácie medzi ním a svedkyňou a výsluchom utajeného svedka č. 1. Dovolací súd síce identifikoval pochybenia súdu prvého stupňa týkajúce sa konfrontácie a výsluchu utajeného svedka č. 1, ktoré opísal, avšak aj napriek zisteným pochybeniam nevzhladol dôvod na zrušenie rozhodnutí súdov nižšieho stupňa a dodáva, že odsúdenie sťažovateľa nebolo výlučne a ani v rozhodujúcej miere založené na výpovediach utajeného svedka č. 1, ale aj na iných dôkazoch.

D) K nesprávnosti právneho posúdenia zisteného skutku

33. V súvislosti s výrokom o treste si odvolací súd plne osvojil dôvody prvostupňového súdu, keďže tento výrok je náležite, v súlade so zákonnými kritériami v § 34 Trestného zákona, individualizovaný s ohľadom na predošlé súdne trestania sťažovateľa, na absenciu poľahčujúcich okolností, na zistenie dvoch priťažujúcich okolností a na existenciu podmienok na uloženie výnimočného trestu – trestu odňatia slobody na doživotie (s. 23 – 24, pozn.).

34. V súvislosti so správnou subsumpciou námietok sťažovateľa týkajúcich sa výroku o treste najvyšší súd ozrejmuje vzájomnú konkurenciu dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. h) a písm. i) Trestného poriadku a charakterizuje ich vzájomný vzťah. Najvyšší súd v tejto súvislosti zistil, že námietky sťažovateľa týkajúce sa výroku o treste a dvojitom pričítaní tej istej okolnosti nepatria pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného zákona, ktoré napokon viedli k záveru o nezistení naplnenia tohto dovolacieho dôvodu.

35. Najvyšší súd skúmal, či by sa tieto námietky dali subsumovať pod iný dovolací dôvod. Záver tohto skúmania spočíva v podriadení týchto dvoch námietok pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného zákona. Subsumovanie námietky však automaticky nezakladá naplnenie dovolacieho dôvodu. Dovolací súd v tomto smere pochybenia nezistil a konštatuje, že súd prvého stupňa preskúmal všetky okolnosti majúce dopad na druh a výšku trestu.

36. V súvislosti s posudzovaním dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku popri skúmaní námietok sťažovateľa vzťahujúcich sa k výroku o treste, poukázal na rozsiahlu časť námietok sťažovateľa (pod viacerými dovolacími dôvodmi), ktoré smerovali proti nesprávne alebo nedostatočne vykonanému dokazovaniu. Najvyšší súd zdôraznil, že ako súd dovolací nemôže tieto hodnotiť, keďže vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku môže sťažovateľ uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie skutkové.

37. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu z 5. februára 2019 a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu z 20. apríla 2020 konštatuje, že tieto sa dôsledne zaoberali tak skutkovými, ako aj právnymi otázkami relevantnými pre rozhodnutie o odvolaní, resp. dovolaní sťažovateľa, a na tieto dali jasné a presvedčivé odpovede.

38. Z rozhodnutí odvolacieho súdu a rovnako dovolacieho súdu jednoznačne vyplýva, prečo bolo potrebné opravné prostriedky (riadny a mimoriadny) sťažovateľa odmietnuť. Tieto súdy vyčerpávajúco uviedli zreteľné a zrozumiteľné dôkazy, na základe ktorých bol sťažovateľ odsúdený a ktoré možno považovať za zákonné, resp. zákonné vykonané. Tak odvolací a aj dovolací súd konali v medziach svojej právomoci, keď príslušné právne normy podstatné pre posúdenie veci interpretovali a aplikovali v súlade s ich podstatou, zmyslom a účelom. Navyše, dovolací súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia veľmi podrobne, dôsledne, presvedčivo a zrozumiteľne vyjadril k jednotlivým námietkam sťažovateľa vo vzťahu k dovolacím dôvodom. Obidva súdy vo svojich uzneseniach primerane okolnostiam veci a postačujúcim spôsobom reflektovali na sťažovateľom vznesené tvrdenia a ním udané pochybenia okresného súdu a svoje úvahy zdôvodnili v primeranej argumentácii. Ústavný súd v takýchto prípadoch nemá žiaden dôvod ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov všeobecných súdov, a preto konštatuje, že predmetné

uznesenia sú dostatočne presvedčivé, z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľné a nemajú znaky svojvôle alebo arbitrárnosti.

39. Je potrebné opätovne zdôrazniť, že ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému odvolací a dovolací súd pri interpretácii a aplikácii zákona dospeli. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko k tomu, či napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu spĺňa požiadavku ústavnosti (odôvodnenie majúce kvalitu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru). Závery týchto súdov vyjadrené v napadnutých uzneseniach v uvedenom ohľade obstoja.

40. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu tohto základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 99/2022).

41. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že v napadnutých uzneseniach odvolacieho a dovolacieho súdu nevzhladol žiadne vybočenie z ústavnoprávnych požiadaviek kladených na zachovávanie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie či práva na obhajobu, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 19. mája 2022

Miloš Maďar
predseda senátu